

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

Дипломна робота магістра

на тему:

«Сучасний стан та перспективи розвитку туристичної галузі Туреччини»

Виконав: студент II курсу
ОС «магістр», Т1-М20 групи
спеціальності 242 Туризм
Смоляк А. М.

Науковий керівник:
к. і. н., старший викладач
кафедри туризму та готельно-
ресторанної справи
Опря Б. О.

Рецензент:

м. Кам'янець-Подільський
2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	7
1.1. Характеристика туристичного потенціалу території.....	7
1.2. Аналіз соціально-економічних передумов розвитку туризму.....	20
1.3. Оцінка рівня розвитку туристичної індустрії.....	27
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ ТУРЕЧЧИНИ.....	39
2.1. Туристичний потенціал країни.....	39
2.2. Передумови розвитку зовнішнього та внутрішнього туризму.....	47
2.3. Рівень розвитку економіки та туристичної індустрії.....	54
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТУ ТУРИЗМУ ПО РЕГІОНАХ ТУРЕЧЧИНИ.....	63
3.1. Мармуровоморський регіон.....	63
3.2. Егейський регіон.....	68
3.3. Центральна Анатолія.....	70
3.4. Середземноморський регіон.....	71
3.5. Чорноморський регіон.....	72
3.6. Східна Анатолія.....	73
3.7. Південно-Східна Анатолія.....	74
РОЗДІЛ 4. БЕЗПЕЧНІ УМОВИ ПРАЦІ ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ.....	76
4.1. Міжнародний досвід діяльності органів управління охороною праці.....	76
4.2. Порівняння організаційних основ охорони праці в Україні та Туреччині.....	80
ВИСНОВКИ.....	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ.....	97

ВСТУП

Актуальність теми. Туризм є однією з найдинамічніших галузей турецької економіки. Виняткової краси пейзажі, теплі пляжі, сприятливий клімат, величезна кількість унікальних історичних пам'яток на території країни – усе це відкриває широкі перспективи для розвитку туристичного бізнесу. Останні десятиріччя тут успішно розвивається нематеріальна сфера – торгівля, фінансова діяльність, міжнародний туризм, освіта і наука, втім саме туризм відіграє істотну роль у стимулюванні господарського розвитку Туреччини та, головним чином, приносить значні прибутки економіці країни в цілому, сприяє підвищенню іміджу регіонів та залучає додаткові надходження як на регіональному, так і на державному рівнях. Відтак вивчення досвіду Туреччини є важливим та актуальним.

Актуальність обраної теми роботи визначається й тим, що Туреччина намагається всіляко диверсифікувати свою рекреаційно-туристичну галузь, не обмежуючись лише пляжами, розважальним та пізнавальним туризмом. Влада країни, керівники та власники туристичних компаній намагаються позбутися яскраво вираженої сезонності в обслуговуванні туристів, використовуючи ресурси усіх її регіонів. Ця мета може бути досягнута через створення потужної теоретичної бази, що включає в себе інформацію про ресурси, можливості, передумови і особливості розвитку туризму в усіх регіонах країни без винятку.

За даними Світової ради туризму та подорожей, Туреччина займає третє місце в загальному списку найбільш відвідуваних країн, а для України ця країна особливо цікава в силу ряду причин. Це і територіальна близькість туристичних дестинацій, і відносна дешевизна відпочинку в Туреччині, і втрата українцями можливості відпочинку в Криму після окупації цієї території Російською Федерацією. Свідченням зростаючого інтересу до Туреччини з боку українців є те, що протягом 2021 р. Україна стала єдиною країною, кількість туристів з якої перевищила допандемійний показник

відвідуваності. За перших вісім місяців 2021 р. кількість туристів з України зросла на 220%, у порівнянні з показником попереднього року, і становила на початок серпня 2021 р. понад 800 тис. осіб. Цей факт свідчить про успішне просування турецького туристичного продукту на український ринок, а також про важливість та актуальність вивчення сусіднього досвіду для розвитку туристичної індустрії в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дипломна робота магістра виконана у відповідності до тематики, яку розробляє кафедра туризму та готельно-ресторанної справи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є дослідження сучасного стану та перспектив розвитку туристичної галузі Туреччини.

Об'єктом роботи є туристична індустрія Туреччини як основа розвитку національного ринку туристичних послуг.

Предметом дослідження є сучасний стан та специфіка розвитку туристичної галузі Туреччини.

Метою роботи є оцінка сучасного стану туризму в економічних регіонах, виявлення можливих диспропорцій та перспектив розвитку.

Досягнення мети роботи передбачає розв'язання наступних **завдань**:

- проаналізувати туристичний ринок Туреччини та його місце в економіці країни;
- оцінити внутрішні та зовнішні умови розвитку туристичної галузі Туреччини,
- визначити стан розвитку економіки та чинників, що впливають на розвиток туризму;
- оцінити туристсько-рекреаційні ресурси та стан розвитку індустрії туризму країни, що визначає її сучасні можливості та перспективи;
- провести аналіз рівня розвитку економічних регіонів з огляду на перспективи розвитку туристичної індустрії;

- охарактеризувати ступінь безпеки умов праці як основи сталого розвитку туристичної індустрії.

Методологічна основа та методи дослідження. Методологічною основою роботи є діалектичний та системний підходи до вивчення специфіки туристичної індустрії Туреччини та соціально-економічних процесів, зокрема тенденцій розвитку окремих регіонів та особливостей окремих видів туризму, що мають поширення в країні. Також теоретичною і методологічною основою роботи стали базові складові економічної теорії, міжнародної економіки, наукові розробки вітчизняних та зарубіжних вчених у царині дослідження питань розвитку туристичних регіонів світу та їх конкурентоспроможності. У роботі використані методи аналізу та синтезу при дослідженні та залученні статистичних матеріалів, описовий метод при викладі інформації по темі дослідження та інші загальнонаукові методи.

Елементи наукової новизни одержаних результатів полягають у тому, що було виявлено специфіку окремих регіонів Туреччини та вказано на можливості подальшого розвитку туристичних регіонів з урахування особливостей географічного розташування, розвитку інфраструктури, специфіки клімату, щільності місцевого населення тощо. Також було визначено чинники, котрі сприяють розвитку туризму у сучасній Туреччині та їх потенціал для сталого розвитку цієї галузі у майбутньому.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання роботи для теоретико-методологічного обґрунтування механізмів формування та реалізації стратегії розвитку окремих туристичних регіонів Туреччини. Також важливим є можливість використання позитивного досвіду Туреччини для інших країн, у першу чергу України. Адже нашій країні, а безпосередньо туроператорам, власникам та керівникам туристичного бізнесу є чому повчитись у турецьких колег.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати роботи доповідались та обговорювались на засіданнях кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Кам'янець-Подільського національного

університету імені Івана Огієнка, а також на двох конференціях: онлайн-конференції «European Scientific Discussions» 28-29 квітня 2021 р. (м. Львів) та онлайн-конференції «Перспективи сучасної науки» 16-17 травня 2021 р. (м. Одеса). Результати дипломної роботи також були апробовані під час роботи круглого столу, який проходив в історичному музеї заповіднику по завершенню переддипломної практики.

Структура роботи зумовлена її метою та завданнями. Вона складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний обсяг дослідження становить 89 сторінок. Список джерел та літератури становить 80 позицій. Загальний обсяг роботи – 104 сторінки.

ВИСНОВКИ

В результаті розв'язання поставлених в роботі завдань вдалось дійти ряду висновків.

Дослідження ринку туристичних послуг в регіонах є ключовим в суспільно-географічному дослідженні туризму, що визначається його зовнішніми та внутрішніми функціями. Саме розвиток внутрішнього ринку забезпечує виконання зовнішньої функції, визначає спеціалізацію та участь в світовому туристичному процесі.

Методика дослідження внутрішнього ринку туристичних послуг за регіонами ґрунтується на сполученні методів галузевого та територіального аналізу і має за мету визначення регіональної туристичної політики. Так, оцінювання туристсько-рекреаційних ресурсів має за мету визначити міру їх унікальності, привабливості, атрактивності, можливості використання в туризмі з огляду на економічну, соціальну ефективність та екологічні вимоги.

На формування, територіальну організацію і географічний розподіл туристських потоків і маршрутів впливає низка умов. Наявність сприятливих чинників приводить до лідерства окремих регіонів і країн в світовому туризмі, і, навпаки, небажані чинники знижують туристський потік. Природні і культурно-історичні умови підвищеної привабливості і комфортності є ресурсною основою для організації територіально-рекреаційних систем міжнародного класу. Проаналізувавши міжнародний туристичний ринок та місце Туреччини на ньому, регіональний ринок туризму, можна зробити висновки про те, що дослідження регіонального ринку туристичних послуг є ключовим в суспільно-географічному дослідженні туризму країни. Туризм на сьогодні є одним з найбільш динамічних секторів економіки.

Протягом останніх тридцяти років темпи зростання обсягів туристичної діяльності вдвічі перевищували темпи росту світового ВВП, що сприяло становленню та розвитку міжнародного ринку туристичних послуг. Країна

славиться високою якістю сервісу і в той же час відносно низькими цінами в порівнянні з європейськими країнами.

В основному туристи витрачають гроші на такі пункти, як транспорт (можна найняти авто, для цього досить пред'явити права і закордонний паспорт), проживання (хоча звичайно це входить в вартість подорожі, яку пропонує туристична фірма), різну сувенірну продукцію (особливою популярністю користуються килими та шкіряні вироби) та інші витрати.

Під час дослідження було визначено, що рівень соціально-економічного розвитку регіонів країни дуже неоднаковий. Так, найбільш пізні статистичні дані про регіональний ВВП у розрахунку на душу населення показав, що Туреччина відноситься до групи країн з середнім рівнем валового національного доходу на душу населення. Згідно з дослідженнями Всесвітньої ради подорожей та туризму очікується і подальший ріст показників прямого внеску туризму у ВВП Туреччини.

Таким чином, Туреччина досягла вражаючих результатів у сфері туризму і не збирається зупинитися на досягнутому. Так, у плані розвитку туризму до 2031 року, передбачається вжиття заходів для продовження туристичного сезону на весь рік шляхом створення нових туристичних районів з урахуванням потреб споживачів і передбачається підйом районів, які мають туристичний потенціал, що використовується не повною мірою.

Досліджено, що індустрія туризму в Туреччині знаходиться на високому рівні. Країна володіє чудовими рекреаційними ресурсами, при продуманій та зваженій політиці держави, зацікавленій у збільшенні прибутків від цієї частини сфери послуг, досягаються значні результати. За умови збереження сучасного курсу в цій галузі та сприятливої ситуації в світі для розвитку міжнародного туризму взагалі, і в Туреччині зокрема, індустрія туризму буде продовжувати динамічне зростання та приноситиме турецькій економіці все більший дохід та нові робочі місця.

З'ясовано, що Туреччину можна умовно поділити на промисловий Захід, аграрно-промисловий Центр та Південь, аграрний Схід. Туреччина

представляє важливий туристичний напрям для в'їзного туризму, що стрімко йде вгору, проте не у всіх регіонах однаковими темпами. Туристична державна політика спрямована на подальший розвиток традиційних і нових видів туризму, реалізацію інвестиційних планів, розроблених на довгострокову перспективу, збереження природних та історико-культурних туристичних об'єктів, залучення уваги іноземних туристів з пізнавальними, лікувально-оздоровчими, екскурсійними та іншими цілями, всебічну підтримку й стимулювання розвитку підприємницької активності у сфері туризму.

Досліджено, що в XXI ст. в Україні та Туреччині сформувався новий погляд на охорону та безпеку праці й відпочинку. Сучасні компанії визначають охорону та безпеку праці як основну мету підприємства. Українські підприємці в даному питанні значно відстають від своїх турецьких колег. Доцільним було б перейняти досвід Туреччини щодо поширення освіченості серед працівників про їхні законні права, та щодо жорсткого контролю працедавців та системи стягнень з недобросовісних компаній в тому числі і в туристичній індустрії.

Таким чином, ми дослідили, що Туреччина має досить високі показники щодо розвитку туристичної галузі в світі. Однак варто зазначити, що пандемія COVID-19 змінила світ загалом, і туризм зокрема. За перші п'ять місяців в деяких частинах світу міжнародні туристичні потоки скоротилися на 95%, під загрозою опинилися 100 – 120 мільйонів робочих місць. За прогнозами спеціалістів до кінця 2021 року об'єм світового ВВП зменшиться більше ніж на 4 трлн дол. Для розвинутих країн – це серйозна проблема, а для країн, що розвиваються – надзвичайна ситуація.

Однак, якщо вести мову про Туреччину, то варто зазначити, що, не дивлячись на пандемію, туризм активно розвивається на усіх туристичних курортах. Протягом 2021 року кількість українських туристів зросла та перевищила допандемійний показник відвідуваності. Тобто, Туреччина належить до тих країн, які попри COVID-19 зуміли не втратити фінансові ресурси, а навіть заробити в цей непростий час. Звичайно, передбачити

розвиток туристичної сфери на сьогоднішній день досить складно. Багато чого залежить від рівня вакцинації населення, від поширення нових штамів COVID-19 «Дельта» та «Омікрон» тощо. Проте, варто зазначити, що людство поступово пристосовується до життя в новій реальності і туристична галузь у XXI ст. буде і надалі розвиватися. Туреччина, як країна, котра володіє великим переліком туристичних ресурсів, має усі шанси увійти до топових туристичних дестинацій світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

I. Література.

1. Конституція України. Київ: Верховна Рада України, 1996. 50 с.
2. Закон України «Про охорону праці». Київ: Верховна Рада України, 2002. 46 с.
3. Закон України «Про пожежну безпеку». Київ: Верховна Рада України, 1993. 22 с.
4. Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру». Київ: Верховна Рада України, № 1809-111 від 8.06.2000.
5. Закон України Про зовнішньоекономічну діяльність // Відомості Верховної Ради (ВВР). 1991. № 29. ст. 377.
6. Правила пожежної безпеки в Україні (НАПБ А.01.001-95). Київ: Основа, 2002. 176 с.
7. Биржаков М. Б., Никифоров В. И. Индустрия туризма: перевозки. Санкт-Петербург: Издательский дом Герда, 2001. 400 с.
8. Вопреки пандемии: Турция и Китай вышли в лидеры по росту ВВП в 2020 году // Международные отношения и общество. 2021. № 1. С. 19-29.
9. Вишнеvsька О. О. Туристична індустрія у глобалізаційному вимірі // Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети: матеріали міжнародної науково-практичної конференції 28 травня 2009 року. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009. С. 11-15.
10. Волкова И. И. Развитие рекреационно-туристской отрасли в регионах Украины // Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети: матеріали міжнародної науково-практичної конференції 28 травня 2009 року. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009. С. 58-64.
11. Воскресенский В. Ю. Основы социально-экономической и рекреационной географии мира: учебное пособие. Москва: Издательство Московского гуманитарного университета, 2004. 128 с.

12. Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. Основи охорони праці: підручник для студентів вищих навчальних закладів. За редакцією М. П. Гандзюка. Київ: Каравела, 2003. 408 с.
13. География международного туризма. Зарубежные страны: учеб. пособие / Авт.-сост. Л. М. Гайдукевич, С. А. Хомич, В. А. Клицунова и др. Минск: Аверсэв, 2003. 304 с.
14. Долгов І., Зварич Б. «Передова країна» у пошуку своєї ідентичності. // Політика і час. 2004. № 7/8. С. 61.
15. Дурович А. П., Копанев А. С. Маркетинг в туризме: учеб. пособие / Под общ. ред. З. М. Горбылевой. Минск: Экономпресс, 1998. 400 с.
16. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 224 с.
17. Киреев А. П. Международная экономика: в 2 ч. Ч. 1. Международная микроэкономика: движение товаров и факторов производства: учеб. пособие для вузов. Москва: Междунар. отношения, 1997. 416 с.
18. Кириллов А. Т., Волкова Л. А. Маркетинг в туризме. Санкт-Петербург: Издательство Санкт-Петербургского университета, 1996. 184 с.
19. Котлер Ф., Боуэн Дж., Мейкенз Дж. Маркетинг. Гостеприимство и туризм: учебник для вузов / Пер. с англ. под ред. Р. Б. Ноздревой. Москва: ЮНИТИ, 1998. 787 с.
20. Косолапов А. Б. Туристское страноведение. Европа и Азия: учебно-практическое пособие. Москва: КНОРУС, 2008. 400 с.
21. Кифяк В. Ф. Організація туризму. Чернівці: Книги – XXI, 2008. 340 с.
22. Лукьянова Л. Г., Цыбух В. И. Рекреационные комплексы: учеб. пособие / Под общ. ред. В. К. Федорченко. Київ: Вища школа, 2004. 346 с.
23. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). Київ: ТОВ «Альтерпрес», 2003. 436 с.
24. Любіцева О. О. Геопросторові структури світового туристичного ринку // Географія і сучасність: Зб. наук. пр. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2001. Вип. 6. С. 212-218.

25. Максаковський В. П. Географічна картина світу. Кн. II: Регіональна характеристика світу. Москва: Дрофа, 2004. 480 с.
26. Мальська М. П., Гамкало М. З., Бордун О. Ю. Туристичне країнознавство. Європа: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 224 с.
27. Мальська М. П., Худо В. В. Туристичний бізнес: теорія і практика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 424 с.
28. Мальська М. П. Основи туристичного бізнесу. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. 360 с.
29. Мельник О. Інтегральний показник туристичної привабливості території: поняття та теоретичні аспекти // Регіональна економіка. 2004. № 4. С. 195-205.
30. Міжнародний туризм / укладачі В. С. Великочий, О. І. Дутчак, В. В. Шикеринець. Івано-Франківськ: Тембіта, 2015. 254 с.
31. Немоляева М. Э., Ходорков Л. Ф. Международный туризм: вчера, сегодня, завтра. Москва: Просвещение, 1985. 256 с.
32. Основы туристской деятельности: учебник / Зорина Г. И., Ильина Е. Н., Мошняга Е. В. и др.; сост. Е. Н. Ильина. Москва: Советский спорт, 2000. 200 с.
33. Панченко Т. Ф. Науково-методичні аспекти організації регіональних систем туризму на базі об'єктів історико-містобудівної спадщини // З історії вітчизняного туризму. Київ: Інститут туризму ФПУ та «Час пік», 1997. С. 168-181.
34. Поляков А. В. Общая теория права: курс лекций. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001. 178 с.
35. Подлепіна П. О. Кластери як організаційна форма активізації регіонального туристичного ринку // Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети: матеріали міжнародної науково-практичної конференції 21-22 травня 2010 року. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. 280 с.

36. Романов А. А., Саакянц Р. Г. География туризма: учебное пособие. Москва: Советский спорт, 2002. 464 с.
37. Сапожникова Е. Н. Страноведение: Теория и методика туристского изучения стран: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. Москва: Издательский центр «Академия», 2004. 240 с.
38. Сиротенко Н. Г., Менделеев В. А. Велика енциклопедія країн. Харків: ТОВ «Торсинг», 2005. 490 с.
39. Скобкин С. С. Маркетинг и продажи в гостиничном бизнесе: учебно-практич. пособие. Москва: Юрист, 2001. 224 с.
40. Советский энциклопедический словарь / гл. ред. А. М. Прохоров. Москва: Советская энциклопедия, 1989. 1632 с.
41. Турция. Путеводитель. Москва: Астрель, 2004. 406 с.
42. Довгань Г. Д. Соціально-економічна географія світу. Київ: Ранок, 2019. 130 с.
43. Тодика Ю. М. Конституція України: проблеми теорії і практики. Харків: Факт, 2000. 608 с.
44. Торжаков Д. С. Технологии выездного туризма: учебное пособие. Москва: ИКЦ «МарТ», 2005. 384 с.
45. Туреччина та її зовнішня політика Туреччини наприкінці 90-х рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст. // Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія політичні науки. 2017. № 2. С. 36-48.
46. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.
47. Хропанюк В. Н. Теория государства и права / Под ред. проф. Стрекозова В. Г. Москва: Право, 1995. 480 с.
48. Христов Т. Т. Религиозный туризм: учеб. пособие для студентов вузов. Москва: Академия, 2003. 287 с.
49. Щур Ю. В., Дмитрук О. Ю. Спортивно-оздоровчий туризм: навч. посіб. Київ: Альтерпрес, 2003. 232 с.

50. Економіка зарубіжних країн: підручник / Філіпенко А., Вергун В. та інші. Київ: Либідь, 1996. 228 с.
51. Экономика современного туризма, Под. ред. Г.А. Карповой. Москва – Санкт-Петербург: Издат. дом «Герда», 1998. 420 с.
52. Юрченко С. А. Инфраструктура мира: учебное пособие. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2006. 328 с.
53. Закон «Про працю» // İş Kanunu Kanun No. 4857 Kabul TK.Tarihi: 22.5.2003 // «Resmi gazette». 10.06.2003.
54. Закон «Про працю іноземних громадян» // Yabancılar Hukuku. Kanun No: 4817. Kabul Tarihi: 27.2.2003.
55. Abramowitz Morton. The Complexities of American Policymaking on Turkey // Insight Turkey, 2000. Vol. 2, No. 4. P. 3-35.
56. Aras Blent. The Caspian Region and Middle East Security // The Mediterranean Quarterly, 2002. Vol. 13. No. 1. P. 86-108.
57. Arslan H. Türkiye’de Yabancıların Çalışma Rejimleri. Çimento İşveren. 2008. 22 (5), P. 4-23.
58. Aydın Mustafa. Turkish Foreign Policy Towards Central Asia and the Caucasus: Continuity and Change, 2000. P. 36-44.
59. International Recommendations for Tourism Statistics // United Nations Publication. No. 28, Madrid and New York, 2008. 234 p.
60. Cohen Ariel. The New Great Game: Pipeline Politics in Eurasia. // European Studies. 1996. Vol. 3. No. 1. 1996. P. 2-15.
61. DPT. Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü B.Dinçer, M. Özalsan, T. Kavaşoğlu. İllerin ve Bölgelerin Gelişmişlik Sıralaması. Ankara, 2019. 180 p.
62. Missiroli Antonio. EU-NATO Cooperation in Crisis Management: No Turkish Delight for ESDP // Security Dialogue. 2002. Vol. 33. No. 1. P. 88-98.
63. Percy Harris. Limitations on the use of regional economic impact multipliers by practitioners: an application to the tourism industry. The journal of tourism studies. 1997. Vol. 8. No. 2. dec.97. P. 78-85.

II. Інтернет-ресурси

64. Опис міст Туреччини. URL: <http://www.planetware.com/towns/turkey> (дата звернення 11.05.2021).
65. Сайт туризму Туреччини. URL: <http://www.tourismturkey.org/> (дата звернення 17.06.2021).
66. Информационный агент журнал «Турбизнес». Архив. URL: <http://tourbusiness.ua/magazine/archive/> (дата звернення 02.03.2021).
67. Кузнецова А. М. Региональная политика Турции: концепция «полюсов роста» в действии. URL: <https://mirec.mgimo.ru/2009/2009-03-04/regionalnaya-politika-turcii-koncepciya-polyusov-rosta-v-dejstvii> (дата звернення 17.03.2021).
68. Сайт Державної організації туристичного планування Туреччини. URL: <http://www.dpt.gov.tr> (дата звернення 09.04.2021).
69. Електронний журнал «Інвест». Новини Туреччини. URL: <http://www.invest.gov.tr> (дата звернення 22.03.2021).
70. Офіційний сайт Міністерства культури та туризму Туреччини. URL: <http://www.kultur.gov.tr> (дата звернення (12.03.2021)).
71. Международный торгово-экономический журнал «Деловой журнал о бизнесе Турции». URL: <http://www.zarubejye.com> (дата звернення 07.04.2021).
72. Офіційний сайт національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua> (дата звернення 18.04.2021).
73. Офіційний сайт Державного інституту статистики Туреччини. URL: <http://www.turkstat.gov.tr> (дата звернення 15.05.2021).
74. Офіційний сайт Комітету статистики Туреччини. URL: <http://www.tuik.gov.tr> (дата звернення 02.04.2021).
75. Офіційний сайт Всесвітньої Ради подорожей та туризму. URL: <http://www.wttc.org/> (дата звернення 04.03.2021).
76. Офіційний сайт новин Туреччини в Україні «Turk Haber». URL: <http://www.turkhaber.com.ua> (дата звернення 11.05.2021).

77. Сайт Всесвітньої Ради з подорожей та туризму. URL: <http://www.wttc.org/> (дата звернення 07.03.2021).

78. Комерційний сайт нерухомості Туреччини. URL: <http://www.turkrealt.com/news.html> (дата звернення 13.04.2021).

79. Travel & Tourism Competitiveness Report 2009, Managing in a Time of Turbulenc, Published by World Economic Forum. URL: <http://www.weforum.org/> (дата звернення 19.05.2021).

80. Информационный агент журнал «Турбизнес» URL: <http://tourbusiness.ua/magazine/archive/> (дата звернення 23.03.2021).